

DOMOLJUB.

Slovenskemu ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja kot priloga „SLOVENCU“ zvečer vsak prvi in tretji četrtletje meseca. Ako je ta dan praznik, izide „DOMOLJUB“ dan pozneje. Cena mu je 80 kr. za celo leto. — Spisi in dopisi naj se pošiljajo: uredništvu „DOMOLJUBA“, Ljubljana, v semeniških ulicah št. 2. Naročbina in inserati pa opravištvu „DOMOLJUBA“ Vodniške ulice št. 2. — Naznanila se sprejemajo in vlačujejo po dogovoru.

Štev. 4

V Ljubljani 21. februarja 1895

Letnik VIII.

† Nadvojvoda Albreht.

V soboto jeli so v Arko, kjer je prebival nadvojvoda Albreht, v ondotni cerkvi očitne molitve za ozdravljenje ljubljenskega nadvojvode. Zvečer istega dne zbralo se je polovica prebivalcev, da so v slovesnem sprevodu spremili duhovna, ki je nesel zadnjo popotnico nevarno bolnemu nadvojvodi. Ihteč je ljudstvo klečalo pred vilo ter molilo za blagor svojega slavnega gosta. Tako se je nadvojvoda Albreht, ki je tolikrat nevstrašeno gledal v bojnih smrti v obraz, tudi sedaj pripravil kot veren kristijan za zadnjo pot. Ko je poprosil, naj ga previdijo, dejali so, da še ni tolko nevarnosti, rekel je okolici: »Vsaj ni, da bi človek takoj umrl, ako prejme svete zakramente.«

Vendar sedaj je Bog drugače sklenil. V ponedeljek ob eni uri popoldne je sklenil nadvojvoda Albreht svoje slavno, zaslug polno življenje. Z umrlim nadvojvodo je umrl jeden najslavnejših članov naše slavne vladarske rodovine, čegar ime bo vzlasti v zgodovini avstrijske armade ostalo z zlatimi črkami zapisano, kakor bo neizbrisno zarisano ostalo v srcih hvaležnih avstrijskih narodov.

Kot sin slavnega nadvojvode Karla, zmagovalca pri Aspernu bil je nadvojvoda Albreht rojen dne 3. avgusta 1817 na Dunaju. Vzgojeval se je za vojaški poklic ter na podlagi te vzgoje tudi neizmerno veliko storil za prevstrojitev avstrijske armade. Dne 1. maja l. 1844 poročil se je s princesinjo Hildegardo, hčerjo kralja Ludovika I. bavarskega; od treh otrok živa je sedaj samo vojvodinja Marija Terezija Virtemberska. Odlikoval se je l. 1849 v vojskah na Laškem pri Gravelone, pri Mortari in Navari, vzlasti pa l. 1866 pri Kustoci, vsled česar mu je cesar podelil veliki križ reda Marije Terezije, ter ga l. 1869 imenoval za glavnega nadzornika vojske. V tem poslu je veliko deloval ter si za Avstrijo pridobil na tem polji nezvenljivih zaslug.

Pokojni nadvojvoda bil je veren kristijan in vnet za mogočno Avstrijo, zato bo ostal njegov spomin nepozabljen v avstrijski zgodovini. Zato s presvetlim cesarjem žalujejo ob smrti Albrehtovi tudi avstrijski narodi, želeč pokojniku večnega plačila pri Bogu.

Deželni zbori.

Minuli teden so večinoma vsi deželni zbori dokončali svoje posvetovanje. **Kranjski deželni zbor** je dovršil svoje delo v soboto; s tem zasedanjem je končal tudi svojo šestletno dobo in tako se bodo po letu enkrat vršile nove volitve za deželni zbor. — Nekaj smo že zadnjič omenili iz kranjskega zbora. Sedaj omenimo, da je deželno gospodarstvo precej zavoženo, ker ima dežela več stroškov kakor dohodkov na leto. Vzlasti velike stroške napravi nova deželna bolnica v Ljubljani, ki se je zelo drago zidala, a še bolj neprimerno. Gledé bolnišnice smo mi tega mnjenja, da bi se zraven Ljubljane v večjih krajih po deželi napravile bolnišnice, kakor so to storili usmiljeni bratje v Novem mestu, katere tukaj priporočamo v podporo vsem rojakom. Potem bi bila za Ljubljano zadostovala stara bolnišnica nekoliko popravljena. Ker je denarja manjkalo, iskali so poslanci potov, po katerih bi dobili novih dohodkov. Zato so sklenili, da bodo naložili naklado na pivo in sicer en goldinar od hektolitra. Pivo se bo zato podražilo in sicer vrček za 1 kr. Dežela bo dobila od tega kakih 100 tisoč goldinarjev na leto, gostilničarji pa tudi krajcar pri vsakem litru. Vemo sicer, da neke morajo dobiti poslanci denar, vendar je to hudo za ljudi, zlasti za revnejše, ako morajo potrebno pijačo drago plačevati, zato bi po našem mnenju poslanci bolj modro ravnali, ko bi tudi kedaj pomislili, kako zmanjšati redne letne troške. Vzlasti bi se dalo mnogo prihraniti pri solstvu, za kar gré skoro polovica vseh deželnih dohodkov. Solstvo bi bilo treba tako vrediti, da bi otroci na deželi le enkrat na dan

hodili v šolo, dopoldne večji, popoldne manjši. Potem bi ne bilo treba vedno novih šol in ne vedno več učiteljev. In če bi se tudi učiteljem plače nekoliko zboljšale, bi se še vsejedno veliko prihranilo za šolstvo. To misel je sprožil poslanec Pfeifer letos v deželni zboru, pa liberalci slovenski in nemški so se temu uprli. Taki poslanci pač ne vedo, kako težko kmetje zmagujejo silne troške za šolo.

Važna in za kmeta zelo pomenjiva je bila razprava o lovskem zakonu. V prejšnjem zasedanju je bil o tej stvari poročevalec izvoljen poslanec Povše, letos so pa izvolili za poročevalca znanega lovca dr. Tavčarja. Ta volitev je že pokazala, da se bo sklenil tak lovski zakon, ki bo v korist lovcem in zajcem, v škodo pa kmetovalcem in vzlasti sadjerejcem. Poglavitni razgovor je bil o točki 68. kjer se gre za to kedar naj se povrne kmetu škoda napravljena po divjačini. Poslanec dr. Žitnik je predlagal, naj bi se ta odstavek glasil tako-le: »Odszkodbe pri sadnih, sočivnih in cvetličnih vrtovih, po drevesnicah in na posamezno stoječih mladih drevesih mora lovski upravičenec povrniti, naj so bile poškodovane reči zavarovane ali ne.« To bi bilo koristno za posestnike, ker posestnik nikdar ne more tako ograditi vrtov ali drevesnic, da bi zajec ne mogel do njih; kajti če bi hotel napraviti tako ograjo veljala bi ga več, kakor je vreden dohodek vrta ali drevesnice. Pa ta predlog so slovenski in nemški liberalci odklonili. Čudimo se, da so tudi liberalni kmetaki poslanci n. pr. Krtnik, Arko glasovali zoper tak kmetu tako koristen predlog. Da bi se vsaj nekaj rešilo, predlagal je dr. Papež, da zadostuje ograja, kakor je v tistem kraju navadna ter da mora lovec dokazati, da ograja ni bila dobro narejena. Ta predlog je bil vsprejet. Volja dr. Papeža je bila sicer hvalevredna, vendar je po našem mnenju posestnikom le malo pomagano proti škodi, ki mu jo napravi divjačina. Nadalje je predlagal poslanec Povše, da bi bili lovi z gonjaci ob nedeljah in praznikih prepovedani. Toda tudi ta predlog so liberalci odklonili. Dobro bo, da si kmetaki volilci zapomnijo take svoje prijatelje, ki bodo kmalu lazili okoli njih ter jim svetovali, da naj volijo za poslance tiste može, katere priporočata »Slov. Narod« in »Rodoljub«.

V Trstu Lahom vedno bolj raste greben. Z vsa silo so se v zadnjem času zagnali v mestnem zboru v tržaškega škofa, zato ker ne odpravi slovenskih pridig in slovenskih duhovnov iz Trsta. Čudni ti Lahoni! Malokateri izmed njih hodi v cerkev in vendar bi se radi vmesavali v čisto cerkvene stvari. Znano je, da v Trstu najraje hodijo v cerkev Slovenci, in zato je popolno prav, da škof akrbé za slovenske pridige. Tržaški Lahoni bi tudi radi, da bi se vpisovanje porok, krstov in mrlčev vzelo duhovnom in da bi se za take pisarije nastavili posebni pisarji. Seveda takim ljudem ni nič na tem, da bi bilo to veliko dražje in manj zanesljivo.

V Istri so za Slovence in Hrvate razmere tudi zelo žalostne. V celi Istri je več Slovanov nego Italijanov, pa vendar imajo Lahi 20 deželnih poslancev, Slovani pa le 10. Že to je krivično. Toda Lahi so tako grdo

delali s slovanskimi poslanci, da tem ni bilo več mogoče hoditi v deželni zbor. Celó govoriti v materini besedi bi jim bili najraje prepovedali. Zraven pa so se nahajskani laški pobalini napadali slovanske poslance, tako da ti niso bili življenja varni. Zato so se umaknili, ali iz Poreča domov ter volilcem naznanili, da jih v takih razmerah ne morejo zastopati v deželni zboru. Ker pa so Lahoni svoje kozolce preobračali tudi proti vladi, bila je tudi zanje vendar enkrat mera dopolnjena. Vlada je poslala tudi laške poslance domov, in tako bo treba novih volitev za vse poslance. Ako bo vlada ravnala pravično pri volitvah, pričakovati je, da bo prišlo toliko slovanskih poslancev v deželni zbor, kolikor laških. Bog daj, da bi se volitve srečno izvršile v blagor dežele in države.

V goriskem deželnem zboru je tudi prišlo do razpora med slovenskimi in laškimi poslanci. V Gorici je nekako polovico slovenskih in polovico laških poslancev. V zadnjem zasedanju pa slovenskega poslanca Mahortiča ni bilo v zbor, ker je bil bolan in je pozneje umrl. Ker so imeli tako Lahi enega več poslancev nego Slovenci, zato so to priliko hoteli porabiti, da bi veliko svoto denarja porabili za Furlanijo, za slovenske dežele pa niso hoteli primeroma ničesar dati. Ko so slovenski poslanci videli, kaj Lahi nameravajo, sklenili so, da ne gredo več v deželni zbor, ker bi bilo to njih volilcem v škodo. Tako zbor ni mogel več zborovati, ker ni bilo dovolj poslancev pričujočih. Najbrže, da bodo tudi na Goriskem imeli nove volitve, ako se med tem ne pobotajo poslanci slovenski in laški.

Slovenec je povsod trpin, ki naj davke plačuje, sinove daje vojakom, pravic pa naj nima nobenih. To se je pokazalo tudi v deželnem zboru štajarskem. Kakor znano, bi Slovenci na Štajarskem radi imeli slovensko-nemško gimnazijo v Celju. Slovenski učenci, ki ne znajo dobro nemškega, morajo sedaj devet let hoditi v šolo, predno izdelajo latinske šole; nemški pa seveda samo osem. Torej morajo slovenski stariši za eno leto dlje plačevati šolske troške kakor nemški; in slovenski učenci po nepotrebnem z učenjem nemščine izgubé eno leto, kar je v življenju človekovem že veliko. Vsak pravico-ljuben človek bo rekel: Slovenci imajo popolno prav, ako zahtevajo za slovenske otroke slovensko gimnazijo, v kateri bi se pa učenci vse eno dobro naučili nemški. Tudi vlada je spoznala, da je prav, ako vstreže tej zahtevi Slovencev, ki enako kakor Nemci plačujejo davek za šolo. Zato je minister v državni proračun že postavil denar, ki se ima porabiti za novo slovensko gimnazijo v Celju. Nemški liberalni poslanci v Gradcu pa so se tej zahtevi Slovencev postavili po robu in so sklenili vladi sporočiti, da Slovincem v Celju ni treba novih latinskih šol, sploh, da za Slovence ni treba nič storiti. Slovenski poslanci, katerih imajo štajerski Slovenci v deželnem zboru v Gradcu osem, so iz tega sklepa spoznali, da ne morejo v zboru zadostno braniti pravic slovenskih volilcev in zato so tudi oni izstopili iz deželnega zbora ter v posebnem pismu pojasnili svojim volilcem, zakaj da so to storili. Štajerski Slovenci

so pritrdili temu, kar so storili njih poslanci ter jim izrekajo zahvalo in zaupanje za njih moško in nevtraheno ravnanje. Vladi te zmede, katerih so krivi nemški liberalni poslanci, seveda niso po volji, zato se je kmalu nato z Dunaja pripeljal minister grof Wurmbbrand, da bi stvar poravnal in slovenske poslance zopet zvalil v deželni zbor. Koliko da je opravil, tega ne vemo še sedaj. Toda toliko je gotovo, da Slovenci ne morejo niti za las odnehati od svojih zahtev. Ker so vsi slovenski Stajarci v tem enih mislij, gotovo je, da bodo zmagali v tem boju.

Jednako hudo se je Slovincem godilo v *koroškem deželnem zboru*. Slovencev na Koroškem je 120 tisoč. Torej tretjina prebivalcev. Imeti bi morali po svojem številu vsaj 12 poslancev, pa imajo samo dva. Ta dva poslanca sta govorila zato, da bi se slovenskim otrokom oskrbele slovenske ljudske šole; tudi celovski škof so jima pomagali. Pa nemški liberalci so padli čez nje in rekli, da so za Slovence že dobre dosedanje šole. Silno neugodne so razmere, v katerih živé koroški Slovenci. Toda vse bi potrpeali, ko bi jim vsaj to dovolili, da bi za prvo vzgojo imeli slovenske šole. Tako pa pride 7letni slovenski otrok v šolo, kjer uči nemšk učitelj. Otrok ne razume nobene besede in se zato ne more ničesar naučiti. To je neznosna krivica, katero trpé koroški Slovenci in zaradi tega je tudi nevolja med njimi zelo velika. Radovedni smo, ali bomo prišli kdaj do tega, da bode tudi v Avstriji veljala beseda: Vsakemu svoje! Dokler pa pravicoljubje ne zmaga v državi, toliko časa ne bo miru, ne bo sreče, zato ker ne bo blagoslova božjega!

Kaj je novega po svetu?

V *Avstriji* se je po sklepu deželnih zborov pričel zopet v torek državni zbor. O deželnih zbora, kjer imajo tudi Slovenci svoj glas, poročamo na drugem mestu. Tukaj nam je še dostaviti, da so v Lincu zahtevali škof in njegovi somišljeniki več ur na teden za krščanski nauk v šoli. Kedor vé, da je vera podlaga vsega človeškega življenja in da ima življenje na tem svetu namen pripravljati za življenje v večnosti, spoznal bo, kako potrebno je za vsacega, da je dobro podučen v veri. To pa je tudi vsakemu znano, da sedanja šola premalo skrbi za krščanski nauk in za cerkvene vaje učencev. Zato je želeli, da bi se po vseh deželnih zbora postavile take zahteve. — V češkem deželnem zboru so zopet liberalni Mladočehi s svojim nesmiselnim ropotanjem motili deželni zbor, da je le malo delal za korist lepe kraljevine češke. Državni zbor bo sedaj razpravljal o prenosu davkov. Krščanski poslanci bi radi kmetom in malim obrtnikom znižali nekaj davka ter tudi bogatine vpregli v davčni voz. Ker pa imajo liberalci v zboru odločilno besedo, ne verjamemo, da bi se v tem oziru sklenilo res kaj posebnega za revnejše ljudstvo. Pečali se bodo državni poslanci tudi s prenosno volilne pravice. Tudi iz te moke po našem mnenju ne bo kruha, ker

liberalni peki v državnem zboru ne privoščijo kruha volilne pravice krščanskemu ljudstvu, kajti vedo, da bi njim potem ne cvetela več pšenica. Pravijo pa, da bo vlada poslala domov državne poslance in razpisala nove volitve, ako se ne bodo mogli zjediniti o volilni prenosni. Toda naj se zgodi karkoli, gotovo je, da se bodo morali narodi še veliko krepkeje oprijeti naukov katoliške vere, ako bodo hoteli, da se bo v naši katoliški državi vladalo katoliško, to je tako, da se bo Bogu dala čast, ki mu gre, narodom vsakemu svoje, trpečemu ljudstvu pa, ki se v hudem boju bori za svoj obstanek, pomoč, da ne omaga v neznosnem trpljenju.

Na *Nemškem* kujejo postavbo zoper socialne demokrate. Toda vidi se, da bi radi hišo zidali brez podlage. Menijo namreč, da smejo tudi še zanaprej brezverski učitelji tajiti Boga, učiti, da človek izvira od opice, da nima proste volje, in da mora država take krive preroke drago plačevati; le tiste pa, ki po teh naukih živé, ki nočejo poznati ne Boga, ne cesarja, ki hočejo po svoje vse prekucniti v državi, bi radi kaznovali. Tako delo je prazno in kedor pametno misli, lahko spozna, kako je zaslepljen svet, ako misli, da bo po takem potu napravil red med ljudmi.

Na *Francoskem* imajo novega predsednika Faura, ker se je prejšnji odpovedal. Pravijo sicer, da nova metla dobro pometa, vendar če je le preveč smeti in gnoja, se tudi z novo metlo mnogo ne opravi. Tako se bo najbrže godilo tudi novemu francoskemu predsedniku, zakaj razmere so v tej državi zelo gnjile. Skazalo se je namreč v zadnjem času, da so ministri in poslanci, ki imajo glavno besedo v francoski zbornici večinoma sami sleparji in goljufi, ki se s sleparijami bogaté na stroške svojih volilcev. In za take imenitne tatove tudi bogata francoska dežela nima denarja dovolj, da bi jim napolnila nenasitne želodce in žepe.

Na *Laskem* so pa razmere še hujše. Tudi tukaj vlada slepar Krispi skoraj neomejeno; kralj je le njegovo orodje, katero zlorablja v svoje sebične namene. Po mnogih krajih vlada huda lakota, zlasti v letošnji zimi, ki je huda; tudi na Laskem se to posebno kaže. In že se slišijo glasovi tudi iz ust liberalcev, da je zedinjena Italija prinesla Lahom le nesrečo in da preje ne bode bolje, dokler tudi Lahi ne poslušajo sv. Očeta naukov ter se tudi v državnem življenju ne vrnejo h Kristusu, v katerem jedinem je za ljudstvo sreča in blagoslov.

Vojska med Kinezi in Japonci se bliža koncu. Kinezi so bili namreč povsod na suhem in na morju, koderkoli so se prikazali, tepeni od Japoncev. In tako morajo Kinezi, katerih je blizu 400 milijonov prositi Japonce, katerih je okoli 35 milijonov, za mir. Glavni vzrok, da se je vojska za Kineze tako slabo sponesla, je to, ker so Kinezi zelo nezadovoljni s svojo vlado. Državni uradniki namreč grozno izsesavajo podložne, ki se zato vesele povsod, kamor pridejo Japonci. Katoliški misijonarji sporočajo, da v teh razmerah katoličani silno veliko trpé. Ker ni pravega gospodarja, zato napadajo kristijane, katerih so v tem času že na tisoče pomorili, češ da so kristijani s svojimi vražami krivi, da

bogovi Kinezom ne dajo sreče v vojski. Tudi več mislonarjev je v tem času prešlo svojo kri. Bog daj, da bi ta vojska kaj pripomogla, da tudi v te nezmerne prostore z večjo močjo prisije luč vere Kristusove. Ako se to zgodi, tedaj bo vspeh vojske hvalevreden. Trdno upamo, da se bo to zgodilo, ker tudi še sedaj velja beseda Tertulijana, da je kri mučencev seme novih kristijanov.

Kaj je novega po Slovenskem?

Kranjsko. Iz Št. Jakoba ob Savi: Dragi »Domoljub«, dovoli mi prostora za par vrstic, saj moja stvar bo kmalu pri kraju. Od nas tako malokdaj kaj čujete. Saj naša župnija je v tako lepem zatišju, da se malo zve od nje, ker razun beriča v nedeljo, sem nobena gosposka suknja ne zaide, kateri bi potem poročal od nas. To nas je tudi obvarovalo, da se še ni pri nas naselila ona mestna kultura, katera je po deželi že zelo razširjena. Življenje pri nas je še pravega idilično. Ljudstvo peča se po leti s poljedelstvom, po zimi pa s slamarijo, katera pa sedaj, ko so nam tovarne po Domžalah odvzele skoro ves zaslužek, komaj prinaša še za sol. Kmetov je le malo pri nas, ki bi zamogli celo leto shajati s tem, kar jim da zemlja, pri slamariji si z največjim trudom ne moreš zaslužiti čez desetico na dan, ker tovarnarji naših izdelkov ne marajo ali kupujejo za slepo ceno in raje dobivajo kite in slamo iz Italije, Švice ali celo iz globoke Kine; iz tega je lahko uvideti, da je pri nas borba za živež precej trda. Zaslužka iščemo po vsem svetu. Nekateri gredo na železnico v Galicijo, drugi zopet v Srbijo, nekateri zopet delajo pri niveliranju Save, samo da je le kaj okroglega. Seveda si pri tem marsikdo nakopije bolezen posebno v zimskem mrazu; za te skrbi potem delavska blagajna, katera bi bila mnogo bolj hvale vredna, če bi tako točno izplačevala denar, kakor ga nabira. V vsej tej bedi pa vendar nismo obupani. Kako bi le bili? Župnika imamo tacega, da so vredni zlatega denarja. Oče so nam in učen k. Njihovo neumorno delovanje kljub bolezni, ki jih vedno tare, napolnjuje nas z ljubeznijo do njih. Cerkev imamo tako, da bi si marsikatera župnija smela šteti v čast, če bi imela tako. Znotraj je lepo slikana, zunaj pa odlična z novim zvonikom. Ali noben župljan ne ve, kedaj bi bil kaj plačal za to. To so nam župnik za cerkev, kaj pa so revežem, to bi vam mogli pa reveži, katerih je pri nas mnogo, sami povedati. Bog nam jih ohrani še mnogo let. — Dobili smo tudi novega učitelja, ki vam je učitelj v pravem pomenu besede. Z zgledom in besedo nam podučuje in izobrazuje našo dečo tako, da mu z veseljem pošiljamo otroke, katerih je šola prav natlačena. — Ali Domoljuba sem prosil le za malo prostora, zato moram nehati. — V Beričevem pri Dolu umrl je 7. t. m. znani posestnik in trgovec J. Jeran. Pokopali so ga dne 9. t. m. Lepega pogreba vdeležila se je velika množica ljudstva. — V Dobropoljah se je ustanovila nova Rajfeisen-ova posojilnica, pri kateri

se obrestujejo hranilne vloge po 4 % posojila pa po 5 %. — Pri Litiji so pridrli 4. t. m. velikanski nalivi iz hriba Sitarjevec, noseč s seboj sneg, pesek in kamenje. Hvala Bogu, da posebne nesreče ni bilo. V Knežaku se je vračalo 21 jan. 8 dečkov iz Knežaka na dom ob silni burji in zametih, zato so se vrnili v Knežak in v neki hiši prenočili. Stariši so bili v skrbeh in kakih 80 mož jih je šlo po noči iskat, ki so jih našli zdrave. 7. t. m. pa je zmrznila 51letna Katra Adamek iz Koritne pri Knežaku na potu v Bistrico. — Pri volitvi obč. odbora v Mokronogu je bil za župana izvoljen posestnik Karol Šašelj, svetovalci so: Majcen, Povše, Penca, Zupančič in Dolensek. — V Kranju je bil za župana g. K. Šavnik, svetovalci so: Dolenc, Globočnik, Omerša in Pavšler starejši. — V Lipljanih pri Turjaku se ubili blazega mladeniča Janeza Šmuka, ki je šel mirit razgrajajoče fante. — Na Savi pri Jesenicah se je zopet ponesrečil neki delavec. Prišel je med jermene pri stroju, ki so ga zavrtili okoli stroja. Zlomljena mu je roka in noga ter je bil tudi znotraj hudo poškodovan. Skoro vedno se v tej tovarni gode nesreče; pravijo da zato, ker ljudi preveč senejo k delu.

Štajarsko. Svetli cesar so imenovali preč. g. dr. Ivana Mlakar, profesorja bogoslovja in vodjo dijaškega semenišča stolnim kanonikom v Mariboru. — Za slov. gimnazijo v Celju je vložilo prošnjo zopet nad dvajset občin. — Štajarska hranilnica je dovolila 300.000 gl., da se postavi bolnišnica za take, ki imajo neozdravljivo bolezen. — Posojilnica v Brezicah je imela v prvem mesecu 12680 gld. prometa. Gotovo lep napredek! — Slovensko politično društvo je sklicalo 17. t. m. ljudski shod pri sv. Lenartu v Slov. Goricah. Gg. dr. Radoj, Robič in dr. Gregorec so poročali o svojem delovanju v deželnem in državnem zboru. — Za lavretansko kapelo v Nazaretu dobijo nov lep oltar z belega marmorja. Za župnijsko cerkev na Vranskem pa nov križev pot. — Prvo slov. katoliško delavsko društvo na Štajarskem je obhajalo 10. t. m. v Žalcu svoj ustanovni shod. Zbralo se je okoli 150 delavcev. Tudi v Mariboru se snuje kat. delavsko društvo s slovenskim in nemškim oddelkom. — V trgu Vuzenici so Slovenci v 3. razredu zmagali; v Velenju prvkrat v vseh treh razredih. — Nedavno je pri »Igli« na cesti v Solčavo snežni plaz zasul nekatere osebe; vendar so se vse rešile. — V Celju so bili na vislice obsojeni štirje fanti iz mariborske okolice, ker so v jeseni umorili Karola Deša. Zalostno! — Župniki so postali č. gg.; Marko Tomazič v Plistajnu, Jožef Dekort v Ljubnem, Jan. Tomasič pri svetem Urbanu blizu Ptuja. Prestavljeni so č. gg. kapelani; Jan. Munda k svetemu Marku pri Ptuju, J. Gunđer v Žaleb, M. Meznarič v Jarenino in č. g. I. Mihalič je stopil v začasni pokoj. Umrla sta č. g. P. Irenej Durieux, trapist v Rajheburgu, v 78. letu svoje dobe in in vlč. g. Jožef Simonič, zlatomašnik in dekan v pokouju, odlikovan z zlatim služnim križem, pri sv. Petru pri Radgoni v 83. letu svoje dobe. Naj v miru počivata!

Listek.

Sultanovi sužnji.

Carigrajska alika iz 17. stoletja.

3. Pred razlagalcem turskih sv. bukev.

Oskrbnik je nato opravil dečka v krasno obleko. Tako oblečeni so bili dečki res lepi in stari Abdulah jih je gledal z zadovoljnostjo.

«Tako, lepi golobiči, mladi, zlati fazani», govoril je, »sedaj ste vredni, da stopite pred oči najmilostnejšemu sultanu, solncu pravovernikov, kateremu naj dovoli Alah še dolgo sijati. Kdaj ste bili tako krasno oblečeni? Ali sedaj spoznavate milost, ki vam jo je izkazal gospod, ko vas je izpeljal iz teme onih dežel, katerim se ni prisvetila luč vere, ki jo je prinesel iz nebes visokočestšeni prerok? Prisvetila bo kmalu tudi vašemu duhu, kakor je prisvetila že večini vaših tovarišev, h katerim vas sedaj povedem.»

Po teh besedah je spremil Abdulah te tri nove v dvorano, ki so jo imeli sultanovi strežaji za stanovanje. Posebne pozornosti niso vzbudili s svojim prihodom; zakaj slednji teden je prišel kak nov suženj. Vendar so nove tovariše prijazno pozdravili, našega mladega prijatelja Valterja najmanj; zakaj i Oger i Poljak sta dobila rojake, s katerimi sta se lahko menila v maternem jeziku, le Valter je bil sam. Mislimo si lahko, kako zapuščena se je čutil med tovariši, ker se je mogel z njimi le po znamenjih in posameznih pretrganih besedah pomenkovati. Prinesli so kmalu večerjo in vsi so počenili okrog nizkih miz, prej pa si še po vzhodni navadi umili roke. Valter še ni bil vajen s tako podvitimi nogami na tleh sedeti in s prsti zajemati jedila. Toda njegova soseda, živahen Lah in okreten Grk, sta mu pokazala s svojim vzgledom in vzpodbujanjem, kako se mu je vesti. Kmalu je delal, kakor drugi: vzel je z velikega krožnika kos kuhane bravine, pomočil jo v tolsto, dobro opoprano polivko ter jo raztrgal s svojimi zdravimi zobmi. Za prikuho so dobili riž in nekoliko kolača. Že med jedjo je zvedel imena svojih sosedov: Lahu je bilo ime Anton, Grku Jurij. Abdulah je bil ta dan posebno dobre volje po kosilu pa je celo podaril vsakemu dečku po jedno jabelko. Ko je Valter razdelil svoje darilo med svoja soseda, pridobil si je njuno prijateljstvo. Smeja se in svoje bele zobe kazaje potrkal ga je živahni Lah na rame ter s takim poudarkom ponavljal besede »caro« in »amico« da Nemec ni mogel napačno razumeti pomena besedij »ljubi prijatelj«. Tudi Grk je pravil nekaj, kar je zvenelo kakor »Adolf« in je že moralo taisto pomeniti.

Po jedi so si zopet umili roke, kar je bilo vsekakor zelo potrebno. Nekaj zamorcev je nato odneslo mize, in strežniki so kmalu plegli k počitku po blazinah, ki so bile ob stenah v sobani. Valter je še prej klečé opravil kratko večerno molitev. Spomnil se je pri tem svojih daljnih starišev, za katere niti vedel ni, ali živé, ali so jih umorili, mislil na ljubo sestrice, ki je gotovo zelo žalostna, ker biva med samimi ptujci v palači za ženske in priporočil sebe in vse svoje drage varstvu Matere

Božje in svetih angelov. Ko je tako mislil na svoje drage, silile so mu pač zopet solze v oko. A moško je zmagal domotožje, in kmalu je zdravi spanec zatisnil trudne oči, spanec, kakor ga ima le mladina in nedolžnost.

O ljubi sestrice pa je sicer dobil Valter kmalu veselih poročil. Krivi Konrad namreč, katerega so odbrali za dvor cesaričin, moral se je vdeleževati pouka za strežnike ter je tako lahko prenašal medsebojne pozdrave med Marijco in Valterjem. V malo povračilo se je Valter krepko potezal, da niso tovariši dražili ubogega sključene dečka.

Okrepčan je vstal drugo jutro deček s svojega ležišča, in pričelo se je sedaj zanj življenje, kakoršno so imeli sultanovi strežniki, grenka osoda to življenje v primeri s srečnimi dnevi mladostnimi, zavida vredna osoda v primeri s trpljenjem drugih sužnjev, katere so porabljali za navadne hišne posle ali celo po blevih. Najprej so novince poučili, kako se imajo vesti, kadar strežejo sultanu. Pokazali so jim, kako se imajo vreči na tla in čelo v prah upogniti, kolikorkrat se prikažejo pred obličje sultana; kako mu naj podajejo jedila, ponujajo hladilno pijačo, kako pripravljena bodi vedno pipa na vodo, kako naj ga hladé z velikimi pahljačami iz pavovih in nojevih peres in vsa druga manjša dela opravljajo. Učili so jih tudi, kako imajo govoriti pred sultanom, učili vseh onih čezmernih čestčenj, s katerimi pozdravljajo vzhodna ljudstva svoje kneze. »Nikdar«, opominjal jih je Abdulah, »ne smote reči: 'storil bom', temveč vedno 'jaz tvoj suženj'; 'jaz, tvoj psiček', ali še bolje: 'jaz, bolha tvojega psička'. 'Ti si solnce, jaz prašek, ki se trese ob tvojih žarkih. Ti si senca boga, nad vse usmiljenega; ti, vladar vladarjev, pred katerim se v prah klanjajo knezi vernikov in nevernikov.« Tako in jednako je poučeval Abdulah dečke.

Nato so morali iti k pouku s svojimi tovariši. Učili se nadarjenejše, h katerim so pristevali tudi našega mladega prijatelja, ne le turskega, marveč tudi arabskega in perzijskega jezika; zakaj vzgajali so jih za čitatelje, pisarje in tolmače sultanove. Poučevali so jih tudi v godbi in petju. Vsaki dan so morali k muftiju ali razlagalcu korana, ki jim je oznanjeval islam, vero lažnivega preroka Mohameda, ter jim je jedno ali drugo poglavje iz korana prebral in razložil.

Prve tedne se je vdeleževal Valter tega pouka, ne da bi umel, za kaj se gre. Ko pa se je polagoma pričel, da ga uče turske vere, začel je pomisljati, ali ni njegova dolžnost, raje vsako kazen pretrpeti, kakor poslušati muftijevo besedo. A mali Italijan Anton, s katerim se je mogel že do dobra razumeti in kateremu je zaupal svoje pomisleke, povedal mu je, da bi mu upiranje nič ne pomagalo, marveč bi ga ostro kaznovali in s silo zopet privedli k muftiju. Nekega mladega Španca da so preteklo leto skoro do smrti bičali, ker muftija ni hotel poslušati, naposled pa da se je moral vendar udati. Kaj pa škoduje, ako posluša smešne nauke Mohamedove? Saj so tako nespametni, da pač krščanska vera ni v nevarnosti pred njimi, prej se jo potrjujejo.

»Da ti to dokazem, povem ti, kaj nas je zadnjič mufti iz korana učil o naši zemlji«, dejal je Anton. »Zakaj, ako si je predrznil o zemlji, katero moremo videti, tako debelo lagati, sklepamo lahko iz tega, koliko naj verjamemo njegovim bajkam o nebesih. Čuj torej! Zemlja je tako dolga, da bi bilo treba 500 let potovati od jednega konca do drugega; toliko tudi široka in debela. 200 takih potov pripada morju, 200 neobljudeni puščavi in le majhen je oni del zemlje, kjer bivajo ljudje. Središče je Meka. Onostran morja dela pogorje Kaf, ki obstoji iz jednega kot zlato blisčedečega se drugega kamena, visok nasip okrog vse zemlje. In vendar so se, kakor so mi pravili oče, že pred več kot 100 leti pogumni mornarji prepeljali krog cele zemlje in so za to vožnjo potrebovali komaj 3 leta in niso nikjer zadeli ob to pogorje iz drugega kamna, o katerem je čenčal Mohamed. A še lepši nauki! Pod našo zemljo je še 6 drugih svetov, jednako širokih in debelih, kakor je naš, pot od jednega do drugega je po 500 let dolga. Na naši zemlji stanujejo ljudje, živali in duhovi; na drugi imajo svoj dom zadušljivi vetrovi; na tretji leže pereči peklenški kameni; po četrti se plazijo peklenške kače; na šesti škorpijoni, tako veliki kakor krti, z repovi kot sulice; na sedmi naposled kraljuje iblis ali satan sam in njegovi pomagači. Na kaj je teh sedem svetov oprtih in kako stojé, je velika uganka. Izprva so se majali; tedaj pa je ustvaril Bog orjaškega angela z velikansko močjo in mu ukazal naj stopi pod najnižje ležeči svet in ga zadene na svoja ramena. Sedaj drži s svojimi rokami svetove na vzhodu in zahodu. A sedaj ni bilo nobene opore, kamor bi zastavil angel svoje noge! Tedaj je ustvaril Bog skalo iz rubina s 7000 luknjami, in iz vsake je privrelo po jedno morje. Sedaj pa ni bilo podstave za skalo! Tedaj je ustvaril Bog bika s 4000 očmi, ušesi, nosovi, gobci, jeziki, ki so vsak 500 letnih potov drug od drugega oddaljeni — tako velik je bik. Sedaj pa ...»

»Molči, Anton, sicer smehu počim«, zaklical je Valter, kateremu so tekale kar solze po rdečih licih. »Nehaj, ako so taki prerokovi nauki, potem jih lahko poslušamo brez nevarnosti za svojo vero.«

»Najboljše še pride«, nadaljeval je živahni Italijan, »Bik torej ni imel trdnih tal, na katerih bi mogel stati. Tedaj mu ustvari Bog za oporo velikansko ribo, z imenom Behemot. Ta je tako velika, da bi bilo ravno toliko, ako bi vsa morja v njeno jedno nosnico izlila, kakor ako bi položil gorčično zrno v neizmerno puščavo. Pod ribo je razprostrl Bog vodo in pod vodo temo in pod temo je postavil drugega nad drugim 7 peklovi obokov; nad čim pa ti stoji, je človeku neznano. Tako, sedaj veš!«

Še dolgo sta se dečka smejala nad tem nespametnim naukom o svetu, in Valter se ni več bal pouka v koranu. Res ni prav nič škodoval njegovi veri. Bolj ga je skrbelo obiskovanje mošeje, (turske cerkve) kamor so spremljali strežniki sultana vsaki petek. Pretekli so pa že meseci, ko je prvič dobil Valter ukaz, naj spremlja sultana; Antonu se je posrečilo, da je pregovoril svojega prijatelja, češ da se ne boče udeležiti niti daritve niti službe božje, zakaj Turki tako nimajo ne prvega ne drugega. Popolnoma

pokojen Valter vsekako tudi po tem odgovoru ni bil. Pa uklonil se je vzgledu svojih tovarišev in se tako izpostavil nevarnosti, da postane polagoma Turek, kar se je z ugrabljenimi krščanskimi otroki navadno zgodilo. Toda sveti angel varuh in ljuba Mati Božja, h katerima je vsaki dan molil, nista prepustila, in Bog je naklonil, da je bil prisiljen očitno spoznati svojo vero ali pa jo zatajiti.

(Dalje)

Gospodarske stvari.

Prisadevujmo si za novo vinorejo! Iz Dravinjske doline: Letošnji sneg je veliko škodo napravil v vinogradih, ker je polomil mnogo lepega trsovja. Na drugi strani so ti požrešni zločinci — zajci popolnoma uničili mnogo sadnih dreves ubogim kmetovalcem. Sploh vsakovrstne nadloge stiskajo kmeta, ki ne vè, kako si dalje pomagati. Stari vinogradi, kateri so v prejšnjem času nas kmete vzdrževali, sedaj pešajo in hirajo, v kratkem času pa bodo tudi pri nas izginili, kakor se je to zgodilo že davno na Bizeljskem in drugih krajih. Ker pa želimo tudi v prihodnje popivati to žlahtno vinsko kapljico in da si bomo tudi v naših kmetekih zadevah opomogli, regulujmo in zasajajmo pridno nove vinograde z ameriškimi trtami, katere potem cepimo itd. Ne poslušajte pa tistih neumnežev, kateri pravijo: »Saj ta ters pri nas ne bo rasel in tudi vino iz teh vinogradov se ne proda«. No, če se res to vino ne proda, pa pojdite na Bizeljsko pogledat koliko jim ga preostaja! Če bomo mi te nevedneže poslušali, tedaj bomo še daleč prišli. Žal, da se večina naših kmetov le premalo briga za stvar, ki bi jim bila v korist, le navadno se držijo svojega starega kopita. Toraj prosimo vas vinogradniki slovenski! Začnimo novo vinorejo, da ne bomo preveč zaostali za našimi sosedi, kar bi nam bilo v sramoto in v veliko škodo,

Š — g . n .

Lišaj pri goveji živini spraviš, ako deneš $\frac{1}{2}$ litra laškega olja in za 20 kr. kafe v eni posodi na peč, da se raztopi. S tem se žival namaže.

Ušé pri živini spraviš tako-le: Posuši 5 pakelnov tobaka. Ko je suh, treba ga je zmeti v prah in in presejati skozi sito. V ta prah se vlije $\frac{1}{2}$ litra petroleja, temu se primeša pest soli. V to zmes se vlije 6 litrov vode. Potem se dene vse to kuhati. Ko vre, mora biti pokrito, da se ne razkadi. Nato se dene hladiti, in ko je še mlačno, treba je namazati živino. Skušnja kaže to kot najboljše sredstvo.

Razmere gledé pašnikov v Bohinju. Čim bolj se šopiri gospodujoči kapitalizem v tej ali oni obliki, tem bolj propadajo razni stanovi kot žrtva v sužnost ali ali vsaj opasno zavisnost njegovo. Žalostne razmere kmečkega stanu so premnogokrat le posledica te zavisnosti. Žali Bog! tudi na Kranjskem prevladuje kapitalizem, tudi pri nas velja, mogočni ima moč, denar je sveta vladar. Dolenjca vničuje poleg trtne uši gladovno oderuštvo, Notranjcu ukazuje brezobzirno denarni mo-

gotec in Gorenjca preti vničiti obrtna družba s prikrajšanjem našemu kmetu potrebno potrebo paše po planinah. Posebno pogubljivo je ravnanje imenovane družbe zadnja leta sem v gospodarskem oziru celemu Bohinju.

Komur je le količjak znan divjeromantični Bohinj, spozna takoj, da tukaj živi planinsko društvo, kojemu je edini vir dohodkov živinoreja. Polja je malo v obeh dolinah; pridno je sicer obdeluje kmetovalec, a z njim bi se niti tretjina tukajšnjega ljudstva ne moglo preživeti. To najbolj vé in izkorišča obrtna družba, ki v teku leta poproda za mnogo tisočakov žita in moke.

Tudi lesa ni toliko, da bi zadostoval kupčiji. Kar bi bilo vredno imenovati — je izdelovanje škafov. A les, kje ga dobiti? Pošteno ga mora zopet plačati družbi naš trpin. Torej s čim naj se preživi krog 5000 ljudi v goratem in skalnatem svetu? Polja ni, obrtnija je malenkostna, kje naj si išče Bohinjec življenja? Vir vsem dohodkom, s kojimi preživi in oskrbi družino, plača davke in druge potreščine, je jedino živinoreja in z njo v tesni zvezi potrebna paša po planinah. — Vzemite Bohinjecu pašnike, potem ste ga gmotno uničili, potem mora iz Bohinja s trebuhom za kruhom.

Žalostna resnica pa je, da ravno obrtna družba pogubonosno pritiska kmečki stan v Bohinju. In če bo šlo tako še nekaj let naprej, bo tudi v Bohinju, kjer je do zadnjega cvelo blagostanje, nastopila revščina.

Živine je vsled vravnave pašnikov vedno manj, toraj tudi manj dohodkov — manj premoženja.

Nekdaj je gonil marsikateri kmetovalec ponosno več kot po deset parov živinčet v planine, a sedaj — kolika sprememba — stopa žalostno za maloštevilno čredico. Kaj je tej spremembi vzrok? Odgovor je lahak paša ni več prosta.

Sicer ima kmet popolno, neovrgljivo pravico do paše, toda kaj mu pomaga, ker mu je gospôda neusmiljeno pod pretvezo, da varuje gozd, zabranjuje s zaklinčavanjem na nečuten način kjerkoli hoče. — Priznati moramo, da lastnik gozda je družba, a paša ta je v isti meri last kmeta, kot gozd mogočne gospode. Vsak lastnik ima pravico svoje posestvo varovati proti škodi; to pravico radi pripoznamo družbi, a pri tem varstvu mora postopati vsaj toliko z ljubeznijo do bližnjega — kmeta, da mu ne krati postavne starodavne pravice do paše. Saj je že tisočkrat dokazano, da paša gozdu ne škoduje, temveč se-le njega hitro rast pospešuje. In vendar vkljub temu družba zaklinčuje brezobzirno na škodo kmetovalčev, ki si pomagati ne more in ne sme.

Tako je družba zaklinčavala leta in leta neki prostor, zasajevala z drevesci, a dasiravno ni nikdar prestopila one blažene frate (prostora) kaka domača žival, vendar gospôda ni bila toliko srečna, da bi bila čakala le sledakega gozdnega naraščaja. Slednjič se je naveličala ali pozabila zaklinčavati oni prostor ter ga blagodušno prepustila lačni živini, in glej, seda se oni družbi na korist vzdiguje bogati gozd s ravnimi smrekami. Zopet je drugi prostor na Mesnovcu že petnajet let v isti usodi;

leto za letom ga zasajajo, a še nimajo in ne bodo imeli kaj pokazati.

To je res čudno. Kmet in bogati imata jednake postave. Ista postava ima varovati kmeta, kakor bogatina — kmetu pašo, družbi gozd, pa kolika razlika se kaže v resnici! Gospôda nič ne vpraša, ali je živinorejcu všeč ali ne, ona zaklinči prostor kjerkoli se ji zdi, bolj ko kmet proso s strašili vrabcem. Pri tem samovoljnem ravnanju gospodi ni potreba ne kakega sporazumljenja, ne komisije, nič, prav nič, kakor onih belih strašil in svet je zaklinčan. Basta. Sedaj pa Bog varuj, le prestopi naj kaka domača živalca križarski svet, precej jej je za petami gozdni čuvaj »borštinar«, da hitro ovadi gospodarja zaradi prestopka paše. Kmeta pa čaka daljna pot v Radovljico, da povrne ondi gospodi mnogokrat nestorjeno škodo.

Ni še dolgo tega, ko je stopal pošten gospodar počasno ob večernem mraku proti domači vasi. Videlo se je možu trud in žalost na hoji in na obrazu. Prihajal je iz Radovljice, kamor je bil klican zaradi prestopka paše. Revež je zagnal na domači srenjski pašnik svoje živalice, a po nesreči uidejo mu v zaklinčani družbeni svet. Takoj jih uvoha »borštinar« in dasi žival ni bila pol ure na prepovedanem svetu, je posledica ovadbe, potem daljna pot v Radovljico, povrnitev škode (katere pa v istini ni prav nič) v denarjih, zgubljen dan in povrh koliko truda in stranskih nepotrebnih stroškov. Komaj je minulo dobra dva meseca, ko je bilo klicanih iz Srednje Vasi 27 gospodarjev k glavarstvu zaradi prestopka paše; seveda le, da povrnejo družbi škodo, katero naj bi bila njih žival vsled ovadbe škodoželjnih borštinarjev storila na zaklinčanem svetu. Upovarjati ali opravičevati se ne pomaga nič, le poskusi naj kmet, zato ga za nameček zadene še druga denarna kazen ali zapor.

Minulo leto je bilo priznane kazni okrog 290 gld. gospodarjem dveh vasij v Stari Fužini in Studoru zaradi prestopka paše na treh planinah, namreč na Vodenicem Vrh, Jezeru in Ovčariji. Le vsled ponizne prošnje bilo jim je nekaj na dveh planinah odpuščene. Nič ne pretiravam, če trdim, da ni toliko nekaznovanih živinorejcev v Bohinju, kakor je bilo pravičnih v Sodomi in Gomori. Uboga živina, sedaj jemlješ kmetu še poštenje, da nima niti pri gosposki veljave, le gozdnim čuvajem se verjame bolj, ko angeljcem z nebes!

Pošteno bi ravnala družba, da bi se vselej, predno zapre ali zaklinči kako frato, sporazumela z zastopniki kmetovalcev, potem bi ne bilo toliko nepotrebnih tožb, odškodninskih in kazenskih glob. Dokler pa bo družba kar samovoljno zaklinčavala in prepovedovala pašo, toliko časa krati živinorejcu postavno pravico do paše.

Zdi se nam skoraj, da išče družba ravno v tem zaklinčevanju dobička za-se na čuden način. Drugače si ne moremo razlagati, da ravno na takih krajih najbolj in največkrat zaklinčava pašo, kjer se živinorejec skoraj ne more ogniti prestopka. Na planini Klanc je družba takoj za kmečkimi stajami zaprla pašo, kakor nalašč, da lovi živino ali prav za prav kmeta. Srednja Vas ima na družbinem prostoru, ki meri kakih 800 oralov,

»Da ti to dokazem, povem ti, kaj nas je zadnjič mufti iz korana učil o naši zemlji«, dejal je Anton. »Zakaj, ako si je predrznil o zemlji, katero moremo videti, tako debelo lagati, sklepamo lahko iz tega, koliko naj verjamemo njegovim bajkam o nebesih. Čuj torej! Zemlja je tako dolga, da bi bilo treba 500 let potovati od jednega konca do drugega; toliko tudi široka in debela. 200 takih potov pripada morju, 200 neobljudeni puščavi in le majhen je oni del zemlje, kjer bivajo ljudje. Središče je Meka. Onostran morja dela pogorje Kaf, ki obstoji iz jednega kot zlato bliščečega se dragega kamena, visok nasip okrog vse zemlje. In vendar so se, kakor so mi pravili oče, že pred več kot 100 leti pogumni mornarji prepeljali krog cele zemlje in so za to vožnjo potrebovali komaj 3 leta in niso nikjer zadeli ob to pogorje iz dragega kamna, o katerem je čenčal Mohamed. A še lepši nauki! Pod našo zemljo je še 6 drugih svetov, jednako širokih in debelih, kakor je naš, pot od jednega do drugega je po 500 let dolga. Na naši zemlji stanujejo ljudje, živali in duhovi; na drugi imajo svoj dom zadržljivi vetrovi; na tretji leže pereči peklenski kameni; po četrti se plazijo peklenske kače; na šesti škorpioni, tako veliki kakor krti, z repovi kot sulice; na sedmi naposled kraljuje iblis ali satan sam in njegovi pomagači. Na kaj je teh sedem svetov oprtih in kako stojé, je velika uganjka. Izprva so se majali; tedaj pa je ustvaril Bog orjaškega angela z velikansko močjo in mu ukazal naj stopi pod najnižje ležeči svet in ga zadene na svoja ramena. Sedaj drži s svojimi rokami svetove na vzhodu in zahodu. A sedaj ni bilo nobene opore, kamor bi zastavil angel svoje noge! Tedaj je ustvaril Bog skalo iz rubina s 7000 luknjami, in iz vsake je privrelo po jedno morje. Sedaj pa ni bilo podstave za skalo! Tedaj je ustvaril Bog bika s 4000 očmi, ušesi, nosovi, gobci, jeziki, ki so vsak 500 letnih potov drug od drugega oddaljeni — tako velik je bik. Sedaj pa ...»

»Molči, Anton, sicer smehu počim«, zaklical je Valter, kateremu so tekle kar solze po rdečih licih. »Nebaj, ako so taki prerokovi nauki, potem jih lahko poslušamo brez nevarnosti za svojo vero.«

»Najboljše še pride«, nadaljeval je živahni Italijan, »Bik torej ni imel trdnih tal, na katerih bi mogel stati. Tedaj mu ustvari Bog za oporo velikansko ribo, z imenom Behemot. Ta je tako velika, da bi bilo ravno toliko, ako bi vsa morja v njeno jedno nosnico izlil, kakor ako bi položil gorčično zrno v neizmerno puščavo. Pod ribo je razprostrl Bog vodo in pod vodo temo in pod temo je postavil drugega nad drugim 7 peklovih obokov; nad čim pa ti stoje, je človeku neznano. Tako, sedaj veš!«

Še dolgo sta se dečka smejala nad tem nespametnim naukom o svetu, in Valter se ni več bal pouka v koranu. Res ni prav nič škodoval njegovi veri. Bolj ga je skrbelo obiskovanje mošeje, (turške cerkve) kamor so spremljali strežniki sultana vsaki petek. Pretekli so pa že meseci, ko je prvič dobil Valter ukaz, naj spremlja sultana; Antonu se je posrečilo, da je pregovoril svojega prijatelja, češ da se ne bode udeležil niti daritve niti službe božje, zakaj Turki tako nimajo ne prvega ne drugega. Popolnoma

pokojen Valter vsekako tudi po tem odgovoru ni bil. Pa uklonil se je vzgledu svojih tovarišev in se tako izpostavil nevarnosti, da postane polagoma Turek, kar se je z ugrabljenimi krščanskimi otroki navadno zgodilo. Toda sveti angel varuh in ljuba Mati Božja, h katerima je vsaki dan molil, nista prepustila, in Bog je naklonil, da je bil prisiljen očitno spoznati svojo vero ali pa jo zatajiti.

(Dalje)

Gospodarske stvari.

Prizadevajmo si za novo vinorejo! Iz Dravinjske doline: Letošnji sneg je veliko škode napravil v vinogradih, ker je polomil mnogo lepega trsovja. Na drugi strani so ti požrešni zločinci — zajci popolnoma uničili mnogo sadnih dreves ubogim kmetovalcem. Sploh vsakovrstne nadloge stiskajo kmeta, ki ne vé, kako si dalje pomagati. Stari vinogradi, kateri so v prejšnjem času nas kmete vzdržavali, sedaj pešajo in hirajo, v kratkem času pa bodo tudi pri nas izginili, kakor se je to zgodilo že davno na Bizeljskem in drugih krajih. Ker pa želimo tudi v prihodnje popivati to žlahtno vinsko kapljico in da si bomo tudi v naših kmetekih zadevah opomogli, regulujmo in zasajajmo pridno nove vinograde z ameriškimi trtami, katere potem cepimo itd. Ne poslušajte pa tistih neumnežev, kateri pravijo: »Saj ta ters pri nas ne bo rasel in tudi vino iz teh vinogradov se ne proda«. No, če se res to vino ne proda, pa pojdite na Bizeljsko pogledat koliko jim ga preostaja! Če bomo mi te nevedneže poslušali, tedaj bomo še daleč prišli. Žal, da se večina naših kmetov le premalo briga za stvar, ki bi jim bila v korist, le navadno se držijo svojega starega kopita. Toraj prosimo vas vinogradniki slovenski! Začnimo novo vinorejo, da ne bomo preveč zaostali za našimi sosedi, kar bi nam bilo v sramoto in v veliko škodo,

Š — g. n.

Litaj pri goveji živini spraviš, ako deneš $\frac{1}{4}$ litra laškega olja in za 20 kr. kafe v eni posodi na peč, da se raztopi. S tem se žival namaže.

Uši pri žitni spraviš tako-le: Posuši 5 pakelnov tobaka. Ko je suh, treba ga je zmeti v prah in in presejati skozi sito. V ta prah se vlije $\frac{1}{2}$ litra petroleja, temu se primeša pest soli. V to zmes se vlije 6 litrov vode. Potem se dene vse to kuhat. Ko vre, mora biti pokrito, da se ne razkadi. Nato se dene hladit, in ko je še mlačno, treba je namazati živino. Skušnja kaše to kot najboljša sredstvo.

Razmere gledé pašnikov v Bohinju. Čim bolj se šopiri gospodujoči kapitalizem v tej ali oni obliki, tem bolj propadajo razni stanovi kot žrtva v sužnost ali ali vsaj opasno zavisnost njegovo. Žalostne razmere kmečkega stanu so premnogokrat le posledica te zavisnosti. Žali Bog! tudi na Kranjskem prevladuje kapitalizem, tudi pri nas velja, mogočni ima moč, denar je sveta vladar. Dolenjca vničuje poleg trtne uši gladovno oderuštvo, Notranjcu ukazuje brezobzirno denarni mo-

gotec in Gorenjca preti vničiti obrtna družba s prikrajšanjem našemu kmetu potrebno potrebne paše po planinah. Posebno pogubljivo je ravnanje imenovane družbe zadnja leta sem v gospodarskem oziru celemu Bohinju.

Komur je le količkaj znan divjeromantični Bohinj, spozna takoj, da tukaj živi planinsko društvo, kojemu je edini vir dohodkov živinoreja. Polja je malo v obeh dolinah; pridno je sicer obdeluje kmetovalec, a z njim bi se niti tretjina tukajšnjega ljudstva ne moglo preživeti. To najbolj vé in izkorišča obrtna družba, ki v teku leta poproda za mnogo tisočakov žita in moke.

Tudi lesa ni toliko, da bi zadostoval kupčiji. Kar bi bilo vredno imenovati — je izdelovanje skafov. A les, kje ga dobiti? Pošteno ga mora zopet plačati družbi naš trpin. Torej s čim naj se preživi krog 5000 ljudi v goratem in skalnatem svetu? Polja ni, obrtnija je malenkostna, kje naj si išče Bohinjec življenja? Vir vsem dohodkom, s kojimi preživi in oskrbi družino, plača davke in druge potrebščine, je jedino živinoreja in z njo v tesni zvezi potrebna paša po planinah. — Vzemite Bohinju pašnike, potem ste ga gmotno uničili, potem mora iz Bohinja s trebihom za kruhom.

Žalostna resnica pa je, da ravno obrtna družba pogubonosno pritiska kmečki stan v Bohinju. In če bo šlo tako še nekaj let naprej, bo tudi v Bohinju, kjer je do zadnjega cvelo blagostanje, nastopila revščina.

Živine je vsled vravnave pašnikov vedno manj, toraj tudi manj dohodkov — manj premoženja.

Nekdaj je gonil marsikateri kmetovalec ponosno več kot po deset parov živinčet v planine, a sedaj — kolika sprememba — stopa žalostno za maloštevilno čredico. Kaj je tej spremembi vzrok? Odgovor je lahak paša ni več prosta.

Sicer ima kmet popolno, neovrgljivo pravico do paše, toda kaj mu pomaga, ker mu je gospôda neusmiljeno pod pretvezo, da varuje gozd, zabranjuje s zaklinčavanjem na nečuvven način kjerkoli hoče. — Priznati moramo, da lastnik gozda je družba, a paša ta je v isti meri last kmeta, kot gozd mogočne gospode. Vsak lastnik ima pravico svoje posestvo varovati proti škodi; to pravico radi pripoznamo družbi, a pri tem varstvu mora postopati vsaj toliko z ljubeznijo do bližnjega — kmeta, da mu ne krati postavne starodavne pravice do paše. Saj je že tisočkrat dokazano, da paša gozdu ne škoduje, temveč še-le njega hitro rast pospešuje. In vendar vkljub temu družba zaklinčuje brezobzirno na škodo kmetovalčevu, ki si pomagati ne more in ne sme.

Tako je družba zaklinčevala leta in leta neki prostor, zasajevala z drevesci, a dasiravno ni nikdar prestopila one blažene frate (prostora) kaka domača žival, vendar gospoda ni bila toliko srečna, da bi bila čakala le sled kakega gozdnega naraščaja. Slednjič se je naveličala ali pozabila zaklinčavati oni prostor ter ga blagodušno prepustila lačni živini, in glej, seda se oni družbi na korist vzdiguje bogati gozd z ravnimi smrekami. Zopet je drugi prostor na Mesnovcu že petnajst let v isti usodi;

leto za letom ga zasajajo, a še nimajo in ne bodo imeli kaj pokazati.

To je res čudno. Kmet in bogati imata jednake postave. Ista postava ima varovati kmeta, kakor bogatina — kmetu pašo, družbi gozd, pa kolika razlika se kaže v resnici! Gospôda nič ne vpraša, ali je živinorejcu všeč ali ne, ona zaklinči prostor kjerkoli se ji zdi, bolj ko kmet proso s strašili vrbcem. Pri tem samovoljnem ravnanju gospodi ni potreba ne kakega sporazumljenja, ne komisije, nič, prav nič, kakor onih belih strašil in svet je zaklinčan. Basta. Sedaj pa Bog varuj, le prestopi naj kaka domača živalca križarski svet, precej jej je za petami gozdni čuvaj »borštinar«, da hitro ovadi gospodarja zaradi prestopka paše. Kmeta pa čaka daljna pot v Radovljico, da povrne ondi gospodi mnogokrat nestorjeno škodo.

Ni še dolgo tega, ko je stopal pošten gospodar počasno ob večernem mraku proti domači vasi. Videlo se je možu trud in žalost na hoji in na obrazu. Prihajal je iz Radovljice, kamor je bil klican zaradi prestopka paše. Revez je zagnal na domači srenjski pašnik svoje živalice, a po nesreči uidejo mu v zaklinčani družbeni svet. Takoj jih uvoha »borštinar« in dasi žival ni bila pol ure na prepovedanem svetu, je posledica ovadbe, potem daljna pot v Radovljico, povrnitev škode (katere pa v istini ni prav nič) v denarjih, zgubljen dan in povrh koliko truda in stranskih nepotrebnih stroškov. Komaj je minulo dobra dva meseca, ko je bilo klicanih iz Srednje Vasi 27 gospodarjev k glavarstvu zaradi prestopka paše; seveda le, da povrnejo družbi škodo, katero naj bi bila njih žival vsled ovadbe škodoželjnih borštinarjev storila na zaklinčanem svetu. Upovarjati ali opravičevati se ne pomaga nič, le poskusi naj kmet, zato ga za nameček zadene še druga denarna kazen ali zapor.

Minulo leto je bilo priznane kazni okrog 290 glđ. gospodarjem dveh vasij v Stari Fužini in Studoru zaradi prestopka paše na treh planinah, namreč na Vodenicem Vrhu, Jezeru in Ovčariji. Le vsled ponižne prošnje bilo jim je nekaj na dveh planinah odpuščenega. Nič ne pretiravam, če trdim, da ni toliko nekaznovanih živinorejcev v Bohinju, kakor je bilo pravičnih v Sodomi in Gomori. Uboga živina, sedaj jemlješ kmetu še poštenje, da nima niti pri gosposki veljave, le gozdnim čuvajem se verjame bolj, ko angelcem z nebes!

Pošteno bi ravnala družba, da bi se vselej, predno zapre ali zaklinči kako frato, sporazumela z zastopniki kmetovalcev, potem bi ne bilo toliko nepotrebnih tožb, odškodninskih in kazenskih glob. Dokler pa bo družba kar samovoljno zaklinčevala in prepovedovala pašo, toliko časa krati živinorejcu postavno pravico do paše.

Zdi se nam skoraj, da išče družba ravno v tem zaklinčevanju dobička za-se na čuden način. Drugače si ne moremo razlagati, da ravno na takih krajih najbolj in največkrat zaklinčava pašo, kjer se živinorejec skoraj ne more ogniti prestopka. Na planini Klanc je družba takoj za kmečkimi stajami zaprla pašo, kakor nalašč, da lovi živino ali prav za prav kmeta. Srednja Vas ima na družbinem prostoru, ki meri kakih 800 oralo,

pravico pasti, pa čujte, paša na tem prostoru bila je na osemih krajih prepovedana — zaklinčana. Vprašam, ali se ne pravi na ta način zanjke nastavljati živini — oziroma nje lastniku v denarno kazen? Prav to je spoznal minulo poletje v državni službi službujoč gospod, ko je videl ta mnogobrojna strasila po planinah, da je javno rekel: »Ti ljudje res prav tam zaklinčavajo gojzd, kjer je kmetu — živinorejcu najbolj no potu.«

Cesnjica je preživela na Mesnovcu in v Rudnidolni od 1200 do 1300 goveje živine, po vravnavi sme se 150 glav milostno pasti. Kje je razmerje? Pa tu so navedeni le nekateri vzgledi. — Vidi se toraj, da se je že pri vravnavi paše postopalo preveč površno, seveda v zdatno škodo kmetu živinorejcu.

Ker je blagostanje celega Bohinja zavisno od vspešne živinoreje, oziroma od paše, zato Bohinjci prosimo, naj deželni zbor deluje z vsemi močmi na to:

1. Da se pašniki po planinah vnovič pravilneje cenijo;

2. Da obrtna družba ne bo smela samovoljno in brezobzirno zaklinčavati paše, temveč le v sporazumljenju z dotično sosesko, koje posestniki imajo starodavno postavno pravico do paše;

3. Da se bo škoda, v slučaju, da jo je povzročila živina pri paši v resnici, cenila po izvedencih, ne pa samovoljno po naznanilih nezanesljivih gojzdnih čuvajev;

4. Da bi se nekateri prostori družbeni, ki so jej vpisani med gojzd, a v istini niso, postavno prepisali v pašnike.

Razne novice.

(Našim naročnikom.) Dohajajo nam reklamacije za III. letošnjo številko »Domoljuba«. V pojasnilo povemo, da smo prvo in drugo številko poslali vsem lanskim naročnikom, tretjo pa le tistim, ki so plačali naročnino ali pa vsaj nam naznanili, da želé list še nadalje dobiti. — Druga letošnja številka »Domoljuba« nam je skoraj popolnoma pošla. Če ima kateri gg. naročnikov te številke kaj odveč, bi nam zelo ustregel, če nam jo pošlje nazaj. — Slednjič še zatrjujemo, da se »Domoljub« razpošilja pazljivo in redno, in prav nerazumljivo nam je, kako se more toliko listov, časih njih po več skupaj pod enim zavitkom zgubiti, in večinoma celo v domači deželi. A vendar naj v odprtem pismu reklamuje, komur na dotično pošto ne dojde list. Pošljemo mu, dokler je še kaj listov dotične številke.

(Veren zdravnik.) Te dni je mrl v Monakovem slavnoznani zdravnik in učenjak, profesor Nussbaum. Njegove zadnje besede so bile: »Hvaljen bodi Jezus Kristus.« Kadarkoli je imel izvršiti kako težavno operacijo, vedno je poprej šel k sv. maši. Njegovo največje veselje je bilo dobrote deliti in kakor je živel — tako je umrl.

(Dolenjska državnozborna volitev.) Prejeli smo naslednji oklic: Častiti volilci v Novem Mestu, Krškem, Kostanjevici, Metliki, Črnomlju, Kočevji, Ribnici in Višnji

Gori! Pretekla sta že skoraj dva meseca, odkar mi je došel s Dolenjskega glas, da bi se pri bližnji državnozborni volitvi utegnili zediniti ob moji skromni osebi dolenjski volilci. Do danes na strogo nepolitičnem stalu delujočega me je nenavadno osupnil tak časten poziv sred izmej Vas. Nekaj časa na to se je v resnici odpoval svojemu državnozbornemu mandatu Vas dosedanji čast. poslanec in kmalu potem je vis. deželna vlada razpisala volitev. Mnogo sem mislil to znamovano dobo: ali naj bi si upal še na politično ozemlje, ali ne. Slednjič sem se odločil, da sprejemem državno poslanstvo, ako me Vi — častiti volilci — za to izberete. Moje odločitve vzrok je pa to ponavljano zatrdilo in ta ponavljana želja, da bi se morda uprav ob tej volitvi zedinili kranjski do sedaj nezedinjeni Slovenci. Častiti volilci! moje dosedanje delovanje na nepolitičnem polju Vam je več ali manj znano. Kot državni poslanec bi se pa v državnem zboru potegoval za verske potrebe in zlasti za versko solo; za naše narodove pravice in posebej za razširjeno uporabo slovenskega jezika v soli in v uradu; za socialno reorganizacijo na krščanski podlagi. Trudil bi se po vsej moči za zboljšanje gospodarskih razmer poljedelskega, trgovskega, obrtniskega in delalskega stanu; za ugodneje stalo državnih uradnikov. Deloval bi torej kar najustrajneje za raznovrstne gmotne in duševne potrebe našega meščana, tržana, poljedelca in uradnika. S posebnim ozirom na Vas bi bil za podajanje dolenjske železnične proge skozi Vaše pokrajine proti jugu. — Največa skrb bi mi bila za vse ono dobro vseh stanov, ki bi v resnici osrečiti moglo Vas in ves naš ljubljenski slovenski narod. Sinu iz prostega ljudstva mi je bila vseskozi prilika spoznavati skrbi in potrebe slovenskega poljedelca; v malem mestu na deželi in v stolnem našem mestu ves čas svojega stanovskega poslovanja bivajoč sem pa spoznal vse življenjske potrebe našega tržana, meščana in uradnika. Spoštovani volilci! Če se torej dan volitve, 25. februarja t. l., zedinite ob meni o be zadnja leta neljubo razdvojeni stranki slovenskega naroda — počastili ste s tako zedimbo sicer mene; a bolj ste oveselili svoj narod, ki mu je domača needinost sedaj hirajoča bolezen, a mu postane konečna smrt. Na strogo krščanskem, strogo avstrijsko dinastičnem ter strogo narodnem braniku stoječ bi kot državni poslanec ostal to, česar sem si prizadeval do sedaj biti vselej in povsod: nepognjen značaj. V Ljubljani, 9. februarja 1885. Profesor Tomo Zupan.

Opomba uredništva: Ker je med kandidati, ki se imenujejo za to volitev, najboljši profesor Tomo Zupan, zato priporočamo volilcem, da ti volijo tega gospoda za svojega poslanca dne 25. februarja t. l.

(O delovanju kmetijskih družb.) Osrednji odbor kmetijske družbe v Ljubljani razpravljal je v zadnji seji o sredstvih, kako zboljšati v deželi živinorejo, vzlasti pridobiti dovolj bikov. Sprejel se je sklep, izročiti dež. zboru prošnjo, da se spremene nekatere točke sedaj veljavnega zakona o živinoreji. Kmetijskim podružnicam se priporoča po vagonih naročati živinsko sol ter jo

hraniti v zalogi za živinorejce. Glede sklepanja o lovskem zakonu v deželni zboru prosi se deželni zbor, naj bo kakor na Češkem tako tudi pri nas zakonito, da se škoda po zajeh napravljena sadnemu drevju povrne tudi v tem slučaju, ko bi drevesca ne bila zadosti zavarovana. Kmetijski družbi pristopilo je na novo 175 udov. — Konjerejski odsek kmetijske družbe je sklenil naprositi vlado, da bi se državni žrebci brezplačno porabljevali za vplemenjevanje. — Za riborejce se bode letos vršil poseben pouk.

(Razstava kmetijskih podružnic notranjskih.) Iz logaškega okraja se nam piše: Za prihodnjo tostransko razstavo se delajo vse potrebne priprave. Ta razstava, za katero je deželni zbor dovolil ravnokar znesek 500 gld., obeta biti vsestransko dobro obiskana in je zanjo tudi že sedaj obilo zanimanja ter tekmuje podružnica s podružnico, katera se bode bolj obnesla in donesla Notranjski večjo slavo.

(Za konjerejce.) Poljedelski minister se bo pri nakupu žrebcev oziral posebno na domačo prirejo. Konjerejci, ki imajo žrebce na prodaj, naj vsaj do konca aprila to pismo prijavijo omenjenemu ministerstvu.

(Koliko se je žita pridelalo v l. 1894. v Avstriji, kelike na Kranjskem in koliko na Štajerskem?) V Avstriji znaša vse polje in njive, katero se obdeluje 10.636.600 ha; od tega pride na njive, katere so bile s pšenico, ržijo, ječmenom, ovsom in koruzo obsejane 6.390.600 ha. Pšenice pridelalo se je 16.981.420 hl, rži 29.908.890 hl, ječmena 21.321.030 hl, ovsu 38.594.500 hl, koruze 4.885.810 hl. Na Kranjskem pridelalo se je pa pšenice 304.160 hl, rži 226.470 hl, ječmena 239.030 hl, ovsu 401.656 hl, in koruze 266.120 hl, skupaj 1.437.436 hl. Na Štajerskem pridelalo se je pšenice 845.930 hl, rži 1.029.660 hl, ječmena 272.700 hl, ovsu 1.680.610 hl, koruze 764.350 hl, skupaj 4.593.250 hl.

(Koliko snega je v letošnji zimi padlo?) Na meteorološki staciji na Grmu pri Novem mestu, kjer se ombrometrično opazovanje jako natančno vsak dan opazuje in zapisuje, imeli so od 24. novembra 1861 do uštetega 6. februarja t. l. 31 snežnih dni; višina padavine vseh dni znašala je 2 m 60,8 cm; najvišja padavina bila je dne 26. novembra z 32,5 cm. Ako se vzame, da je na Kranjskem povsod jednako visoko sneg zapadel, da bi se sneg ne bil nikjer stopil, stala bi sedaj snežena odeja nad 2,60 m visoka, množina vode napolnila bi kotlino ali jezero, katero bi bilo 26 km globoko, to je taka množina vode, da bi smel vsak človek na Kranjskem na dan nad 14.000 hl porabit ter bi jo imeli vsi skozi celo leto radosti.

(Živ pokopan.) Moskovski časopis »Listok« poroča, da so te dni kmetje iz Leviške roparja K. Mingaljuša vjeli, neusmiljeno trpinčili in živega pokopali. Napadel je namreč ubozega kmeta in ga oropal. Oropani pa je hitro zbežal v vas, kjer je sklical kmete, kateri so roparja prišli, ravno ko je hotel skozi vas. Strašno so ga mučili, hitro izkopali grob in ga zagrebi. Ko je drugi dan sodnija izvedela strašni dogodek, dala je roparja hitro odkopati — toda bil je že zaduščen.

(Pisana deklica) se vidi v Berolinu. Stara je 4 leta, imenuje se Marija Schöbl in doma je na Češkem. Ima deset bratov in sester, kateri so vsi bele polti, le Marija je črnobelo pisana. Glavo ima skorej vso črno, le po sredi obraza ji gre pela lisa. Jedno uho ima črno, drugo belo, devet prstov na roki je belih — deseti črn, Sicer pa je deklica primerno izraščena, zelo prikupljiva in vesela.

(Pes — donaševalec časnikov.) V Berolinu ima zdravnik Cajsels psa, katerega pošilja po časnik. Ako je v ekspediciji veliko ljudi, prerine se pes do izdajatelja, kateri mu da list, in vesel ga nese svojemu gospodu. Gorje vsacemu, kdor bi se predrznil mu list vzeti. Ako pa pes valed prevelike množice le v ekspedit ne more, teče čez dvorišče v tiskarno popraskat po vratih, in tudi tam mu dajo list.

Vabilo k družbi sv. Mohorja.

Razun dobrih volitev v Slovencih ni menda bolj važne stvari za obstanek, in splošni napredek našega národa, kakor vsakoletno nabiranje udov družbe sv. Mohorja. Kolikor več udov si nabere družba, toliko več čitateljev si pridobijo njene knjige, toliko več sadu potem obrodijo med narodom. Kolik dobiček ima že posamezni ud iz družbinih knjig! Um se mu zbistri, duševni pogled razširi v marsikateri stvari, srce se mu navzame milejših čutov, mišljenje se mu povzdigne do višjih rečij, materna beseda se mu bolj in bolj omili, govorica omika, sploh vse versko in narodno življenje se mu krepkeje obudi in trdneje podpre; pa tudi pri gospodarstvu si vé v marsičem pomagati, knjige ga napotijo, tu in tam si kaj popraviti ali bolje urediti. Razloček med prostakom Mohorjanom in Nemohorjanom je vsakemu očiten. Kaj, ko bi bilo pravih Mohorjanov po vseh krajih naše domovine odločilno število, ko bi kmalu ne bilo več koč, kjer bi ne čitali pridno Mohorjevih bukev! Potem bi pač ne moglo biti drugače, kakor da se po Mohorjevi družbi narod sčasoma vsestranski izobrazí ter si zemsko svoje živje dokaj oblaži in olepša, pa si tudi tla položi za boljšo bodočnost. Poleg tega tudi združena molitev toliko in toliko tisoč družabnikov pri Bogu ni brezuspešna, tudi ta koristi tako posamniku, kakor vsemu národu. Kdo torej, komur tli v srcu iskra ljubezni, ne bi pregoreče želel svojim rojakom, naj kar najobilneje pristopajo k Mohorjevi družbi? Ker take želje iskreno gojimo vsi, ki nam je narod na skrbi, zato se pa po stari navadi zaupljivo obračamo do naših izkušenih čč. gg. poverjenikov, do vseh naših gorečih duhovnikov in rodoljubov ter jih prosimo presrčno, naj ostanejo še zanaprej vedno tako zvesti oskrbniki Mohorjeve družbe, kakor so bili do zdaj. K večji delavnosti za družbo koga dramiti menda pač ni treba, saj vsak stori, kar more — čast in hvala našim vrlim možem za ves njihov trud! S pomočjo blagih, rodoljubnih mož je naša družba delovala dozdej na znotraj v duševni in gmojni blagor celega národa, na zunan pa zlasti zadnja leta s svojim sijajnim stanjem Slovence proslavljala pred vsemi drugimi narodi. Da ostane tako še nadalje, v to, bratje sezimo si združeno v roke, in v to nam pomози Bog po priprošnji našega zaščitnika svetega Mohorja!

Knjige, katere izidejo letos, so štiri že popolnoma pripravljene; zdaj se pečamo z »Zgodbami svetega pisma« in kmalu pride še »Koledar« na vrsto.

„**Sv. Jožef**“, molitvenik, je tiskan na 24 polah male oblike ter obsega poleg čiščenja sv. Jožefa vse navadne molitve in potrebne nauke, kakor o spovedi, sv. maši, odpustkih in čiščenju presv. Jezusovega srca.

Dobiva se ta molitvenik tudi izvirno vezan v platno z rdečo obrezo po 40 kr., v usnje z rdečo obrezo po 50 kr., z zlato obrezo pa po 60 kr.

Knjiga: „**Pod lipo**“ ima dva oddelka; v prvem je trideset mičnih pesnij, v drugem pripoveduje „**Griški gospod**“ svoje izkušnje in nauke. Vsa knjiga je preprežena z obilnimi slikami, katere je risal dunajski risar Fr. Garels pod nadzorstvom g. pisatelja samega. Kakor sodimo mi, bodo „**Pod lipo**“ z zanimanjem brali stari in mladi.

„**Umna živinoreja**“ podaje na 13 polah nauke o pasmah ali plemenih domače živine; ker kaže vsako pasmo tudi podoba, bodo jih čitatelji lahko natanko spoznavali. Odalej, ko bomo imeli lansko in letošnjo knjigo „**o umni živinoreji**“, bodo le oni živinorejci in posli mogli reči, da so kos svojemu poslu, kateri bodo pazno čitali ti dve knjigi in se tudi pridno pomenkovali o njenih naukih. V to bi imeli gospodarji kar siliti svoje ljudi!

„**Naše škodljive rastline v podobi in besedi**“ bližajo se svojemu koncu; pripravljen je predzadnji snopič, v katerem opisuje gospod pisatelj po znanem načinu škodljivke po travnikih, njivah, gozdih in vinogradih.

Kake bodo „**Zgodbe sv. pisma**“, to naj Slovenci posnemajo iz letošnjega prvega snopiča. Že samo tak snopič je vreden goldinar; neprecenljivo pa je svetopisemsko znanje, katerega si udje iz posameznih snopičev najlaže in najtemeljiteje sproti privajajo. Nedavno je pisal neki nemški cerkveni časnik, kako silno je potrebno in kaj bi naj storili, da se med priprostim in omikanim nemškim narodom razširi svetopisemska vednost. Oj to bi bili veseli, ko bi imeli Nemci tako družbo v pomoč, kakor je naša!

Poslužujmo se mi prav vestno tega našega pomočka; novi udje še lahko dobé prvi snopič, ako udini doplačajo 50 kr.

Da bo tudi „**Koledar**“ lep in zanimiv, prosimo spretno gg. pisatelje, zlasti povestičarje in pesnike, (in to pričakujemo po pravici od njih), da se družbi rešijo z najboljšimi darovi svojega uma.

Vsaj do konca tega meseca pa ne pozabite, mili Slovenci! pristopiti k družbi sv. Mohorja, da nam bodo mogli čé gg. poverjeniki točno pošiljati vpisovalne pole do dne 5. sušca, česar jih prosimo najuljudneje.

V Celovcu, dne 5. svečana 1895.

Odbor družbe sv. Mohorja.

Največja zaloga raznega semena

n. pr. večne nemške detelje (lucerne), štajarske detelje, inkarnatke, turške in traviške detelje, raznih vrst velikanske pese, ki je splošno znana kot najboljša krma; potem travna semena za suha, mokra, peščena ali ilovnata tla. Velika zaloga raznih semen salate, kumar, peteršilja, zelene, sladkega graha, fiola in drugih zelenjadnih vrst.

Mnogobrojnega poseta prosil

211 (5-1)

Peter Lassnik
v Ljubljani.

Pozor!

Onim, kateri namravajo staviti nova poslopja, oziroma prenavljati stara, priporočam

izvratni, prekušeni

kranjski škrl (Schiefer)

katerega ne prekositi niti opeka, niti plakevina. Dobiva se pri meni v večjih in manjših množinah prav po nizki ceni. Prevzamem tudi elegantna dela na zvonikih, cerkvah itd.; delo iz rām posem povoljno in čedó. — Za trpečno blago in dobro delo jamčim za več let.

96 5-1

Franjo Kovič

v Osredkih, p. Del (Lustthal), Kranjske.

Posestvo na prodaj!

obstoječe iz hiše, hleva, poda, kozolca in drugih gospodarskih poslopij; dalje osem njiv, sedem oralov travnika, dva oralna vinograda, trinajst oralov gozda in obilo sadnega drevja. Posestvo je oddaljeno dobre pol ure hoda od farne cerkve sevniške in leži na lepem solnčnem kraju zraven cerkve in sejmiska Žigerskega vrha (Siegesberg) Ceno in druge pogoje pove lastnik

Franjo Jerančič

v Žigerskem vrhu hišna števil. 20

Pošta Sevnica na Savi.

209 (3-1)

Zahvala.

210 1

O nepričakovani smrti v Klanjcu na Hrvaškem nepozabnega nam sina, oziroma brata, strica

br. Fidela Zupanc-a

tolajijo nas obilni dokazi sočutja, ki so nam došli v teku osmine od pokojnega prijateljev. Zato se pri srčno zahvaljujemo prečast. g. gvardijanu za prelep sprevod in drugim gg. sobratom, vsi čast. samostanski družini in s. loh vsem udeležencem pogreba in osmine, kakor tudi vsem prijateljem in znancem pokojnega, ki so se ga sočutno spominjali. Priporočamo rajnega še v daljni prijateljski spomin s molitvami in drugimi dobrimi deli.

Lancovo pri Radovljici, 11. svečana 1895.

Rodbina Zupano.

Tržne cene v Ljubljani

dne 16. februarja.

	gl. k.		gl. k.
Pšeni a. m. st.	7	Speh povejen, kgr.	64
Reh.	5 80	Surovo maslo.	80
Jedmen.	5 80	Jajce, jedno.	3
Oves.	6 26	Mleko, liter.	10
Ajda.	6 75	Govoje mese. kgr.	64
Proso.	7 15	Teloče.	70
Koruz.	7	Svinjake.	70
Krompir.	8	Kodranovo.	48
Leča, hktl.	12	Pišanec.	60
Grah.	10	Golob.	18
Fišel.	10	Seno, 100 kgr.	87
Maalo.	94	Slama.	70
Maot.	66	Drva trda, 4 kub. mtr.	70
Speh sved.	54	„ mehka.	70

Loterijske srečke.

Dunaj, 9. februarja:	9.	85.	36.	29.	51.
Gradeo, 9. februarja:	87.	58.	29.	45.	54.
Line, 16. februarja:	8.	48.	59.	34.	23.
Trst, 16. februarja:	65.	3.	30.	41.	80.

Priloga št. 1. „DOMOLJUBA“ izide dne 7. marca 1895 zvečer

Najcenejši in najboljši vir nakupovana!

Ubald pl. Trnkóczy
lekar z raven rotovža v Ljubljani
priporoča:

Ovet zoper trganje (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gl. 25 kr.

Martineoljske kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gl.

Planinski ksilidni ali prvi sirup za odrasle in otroke; raztoplja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gl. 50 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri zabasanih, skaznem železi. — Skatula 21 kr., jeden zavojček s 6 skatuljami velja 1 gl. 5 kr.

Redilna štupa za živino za stranje potrebe pri kravah, konjih in prašičih. — Zavojček z rabnim navodom vred velja le 50 kr., 5 zavojčkov samo 2 gl.

Ovet za konje. Najboljše mazilo za konje, pomaga pri protugu žil, stekanih nog, otrpenosti v boku, v križi itd., s kratka pri vseh boleznih in hribah. — Steklenica z rabnim navodom vred stane le 1 gl., pet steklenic z rabnim navodom vred le 4 gl.

Vsa ta naštetja in vsa druga zdravila sredstva se dobijo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja
v Ljubljani z raven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo. 144 (24-19)

Najboljša, izredno okusna je
župnika Kneipp-a sladna kava

DOHRANNA-ZNÁMKA

4 1/2 kilograma za gl. 210.

v rudečih štiriglatih zavitkih s slike župnika Kneippa.

Oelzova kava

v rudečih okroglih zavitkih. 24—4

Vsaka posebej porabljen ali pomešan nameštata popolnem navadno zrnato kavo.

Dobivata se v vsaki boljši prodajalnici.

Kjer ni zaloga, pošlje je izdelovatelj (Oelz v Bregenzu) po pošti v zavojih po

689 24—10

Herbanny-jev podfosfornasto-kisli apneno-železni sirup

Ta že 25 let s največjim uspehom rabljeni, od mnogih zdravnikov najbolje priznani in priporočeni **prvi sirup rastaplja sliz, upokojuje kašelj, pomanjšuje pôt, daje slast do jedi, pospešuje prebavljanje in redilnost, telo jači in krepi.** Železo, ki je v sirupu v lahko si prilagajajoči obliki, je jako koristno za naraščanje krvi, rastopljive fosforno-apnene soli, ki so v njem, pa posebno pri slabotnih otrocih pospešujejo naraščanje kosti. Cena steklenice Herbannyjevega apneno-železnega sirupa je 1 gl. 25 kr., po pošti 30 kr. več za zavijanje. (Polovičnih steklenic ni.) 196 20—5

Svarilo! Svarimo pred ponaredbami, ki se pojavljajo pod enakimi ali podobnimi imeni, a so vendar posvoji sestavi in svojem učinku popolnoma različni od našega originalnega 22 let obstoječega podfosfornasto kislega apneno-železnega sirupa. Zahteva naj te soredi vselej izrečno Herbanny-jev apneno-železni sirup. Paxi naj se tudi na to, da je z raven stoječa oblastveno protokolirana varstvena znamka na vsaki steklenici in prosimo, ne dajte se zapeljati niti s nižjo ceno, niti s drugimi pretevezami, da bi kupili kake ponaredbe! 627 20—10

Osrednja razpošiljalnica za provinco: na Dunaju, lekarna „zur Barmherzigkeit“ **Neubau, Kaiserstrasse 78.** Prodajajo ga gg.: lekarničarji: v Ljubljani J. Svoboda, G. Piccoli, Ubald pl. Trnkóczy, W. Mayr; dalje ga prodajajo v Celju: J. Kupferschmid, Baumbachovi dediči; na Reki: J. Gmeiner, G. Prodám, A. Schindler, A. Mizzam, lekarničar. F. Prodám, M. Mizzam, drog.; v Brezavi: A. Ruppert; na Sovodjem (Gmünd): E. Müller; v Celovcu: P. Hauser, P. Birnbacher, J. Kommetter, A. Egger v Novemestu: A. pl. Sladovics; v St. Vidu: A. Reichel; na Trbiču: A. Siegl; v Trstu: E. Zanetti, A. Sutina, B. Biasoletto, J. Seravalle, E. v. Leutenburg, P. Prendini, M. Ravasini; v Beljaku: F. Scholz, dr. E. Kumpf; v Ormožju: J. Blažek; v Velikovi: J. Jobst; v Wolfsbergu: J. Huth.

Učenca

za prodajalnice s mešanim blagom, 18 do 15 let starega, poštenih starišev, sprejme takoj pod navadnimi pogoji **Valentin Treven**, trgovec v Idriji. 313 1

Pri slatem dr.
jabolku.

J. PSERHOFER

Zum goldenen
Reichsapfel.

Iekarnar na Dunaju, I., Singerstrasse 15.

Kri čistilne kroglice, poprej **universalne kroglice** imenovane, so staro-
mame zdravilno sredstvo. — Ze mnogo desetletij so te kroglice splošno razširjene, mnogi zdravniki jih
zapičujejo, in malo je rodin, v katerih ni male zaloge tega izvrstnega domačega zdravila. — Od teh
kroglic velja: 1 škatlica s 15 kroglicami 21 kr., 1 zavoje s 6 škatlicami 1 gld. 8 kr., pri
nefrankovani pošiljavi po povzetju 1 gld. 10 kr. — Če se naprej pošlje denar, velja s poštnine prosto
pošiljati: 1 zavoje kroglice 1 gld. 35 kr., 2 zavoji 2 gld. 30 kr., 3 zavoji 3 gld. 35 kr., 4 zavoji
1 gld. 40 kr., 5 zavoj 6 gld. 30 kr., 10 zavoj 9 gld. 30 kr. (Menj nego jeden zavoje se ne more
odposlati.) — Prosi se, da se zahtevajo izrečno **Pserhoferja kri čistilne krog-**
lice in gleda na to, da ima vsaka škatlica na pokrovu na navodilu za rabo stojiči imenski
pečat **J. Pserhofer** in sicer v **XX** rdeči **XX** barvi. 190 128

Balsam za osebline J. Pserhoferja, 1 lonček 40 kr., s frankovano pošiljavo 65 kr. —
Trpotčev sok, proti kataru, hripavosti, krčevitemu kašlju itd. 1 steklenica 50 kr. — **Ameriška**
maša za protin, 1 gld. 20 kr. — **Prašek proti potanju nog**, škatlica 50 kr., s frankovano
pošiljavo 75 kr. — **Balsam za gušo**, 1 škatlon 40 kr., s frank. pošlj. 65 kr. — **Zdravilna**
essencia (Praške kapijice), proti sprženemu želodcu, slabej prebavljivosti itd. 1 stekl. 22 kr. —
Angleški čudezni balsam, 1 steklenica 50 kr. — **Pijakarški prašek**, proti kašlju itd. 1 škatlica
35 kr., s frankovano pošiljavo 60 kr. — **Tannochinin-pomada J. Pserhoferja**, najbolje sredstvo
za pospeševanje rasti las. 1 škatlica 2 gld. — **Universalni obliž**, prof. Steudel-a, sredstvo
primerne ranam, oteklinam itd. 1 lonček 50 kr., s frank. pošljat. 75 kr. — **Universalna čistilna**
sol A. W. Bullrich-a, Domače zdravilo proti posledicam slabega prebavljanja, 1 pak. 1 gld.

Razen takaj omenjenih izdelkov ima še vse v avstrijskih časopisih naznanjene tu- in inosemske
farmaceutične specialitete in se vsi predmeti, ki bi jih ne bilo v zalogi, na zahtevanje točno in po ceni
prekribe — **XX** Pošiljave po pošti zvrše se najhitreje proti predpošiljavi zneska, vseje pa tudi
proti povzetju. — Če se denar naprej pošlje (najboljše po poštnaj nakaznici), je poštnina
doeti nižja, nego pri pošiljavih s povzetjem. **XX**

Zgoraj imenovane specialitete dobivajo se tudi v Ljubljani pri **G. Piccoli-ju**.

Vsakdo

kateri rabi odlikovano se-
lodčvo tiukturo lekarne
Piccoli-jeve pri „angelju“
v Ljubljani, si ohrani zdrav
in krepak želodec, lahko
prebavlja jedila in se obrabi
zaprtju telesa.

Cena steklenici
je 10 sever.

Vnanja naročila
razpošilja proti
povzetju zneska.

148 24-20

Koverta s firmo
vizitnice in
trgovske račune
priporoča
Katol. tiskarna
v Ljubljani.

Povesti

VII. zvezek:

Andrej Kalan

izšel je ravno kar ter se dobiva komad
20 kr., po pošti 23 kr. v Katoliški
Bukvarni in Tiskarni v Ljubljani.
— Tudi III. in IV. zvezek sta še v zalogi.

Največji izbor:

Kot nadomestilo za bobovo kavo se priporoča | Najkakovostjša, edina zdravna in ob nam
po zdravniških šekah, otrokom in bolnikom: | najcenejša prijava k bobovi kavi je!

KATHREINER

KNEIPPOVA SLADNA KAVA.

Se dobi povsod: $\frac{1}{2}$ Kile za 25 kr.

Najčistejši prirodni plod
v celih zrnih,
ki se ne dajo ponarejati.

CASTNI DIPLOM
1891-1894
8 ZLATIH KOLAJN

Favor: nabavljajte in jemljite
to izvršno kavo s imenom
„Kathreiner“.

082 16-4

Industriatelj: Dr. Ivan Jančič.

Odgovorni urednik: A. Kalan.

Tiska „Katoliška Tiskarna.“